

Ukrainian.

URL:

https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2013/06/130604_ukraine_middle_class_az

3. Ringen, S. (2004). A distributional theory of economic democracy. *Democratization*, 11(2). P. 18-40.

4. Yakovlev, D., Borovyk, L., & Diachenko, O. (2022). The voice of the middle class and economic democracy in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(3). P. 220-227. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-220-227>.

УДК 342.5

Яковлева Л. І.

*доктор політичних наук,
професор кафедри соціології
Національний університет
«Одеська юридична академія»*

РІВНІ ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Проблема легітимності публічної влади

напряму стосується багатьох суспільних просторів. Від легітимності влади напряму залежить не лише політична стабільність, а й соціальний та економічний розвиток. Значення легітимності публічної влади зростає в умовах воєнного стану, обмовленого широкомасштабною збройною агресією російської федерації. Тільки легітимна влада здатна забезпечити перемогу. М. Вебер, твори якого є «наріжним каменем» у дослідженнях легітимності (або фундаментом «канону легітимності») зазначав: «Легітимність панування повинна розглядатися тільки як імовірність того, що вона певною мірою існує та буде втілюватися в реальній поведінці» [Цит. за: 1]. Відповідно до веберіанської традиції легітимність можна інтерпретувати як тривалі відносини довіри між владою та суспільством. У сучасних умовах демократизації українського суспільства одна із головних ролей процесу легітимації публічної

влади належить масмедіа, політичним партіям та NGO, їх можна назвати «інститутами легітимності».

Легітимність публічної влади має два рівня: конституційний та інституційний. Процес легітимації здійснюється на цих двох рівнях політичної взаємодії (конституційному та інституційному) та інтерпретується відповідним чином у теорії публічного вибору як «економічна теорія конституції» та «теорія політичних інститутів». Перший рівень легітимності передбачає правове закріплення наявного суспільного договору, а до другого рівня включаються теорії голосування та правила голосування, теорії електорального та міжпартійного змагання та теорії бюрократії [2]. Визнаючи залежність легітимності публічної влади від конституційних умов, слід відзначити, що цей рівень є відображенням суспільного договору. Щодо інституційної взаємодії, то її завданням у

демократичному суспільстві є зменшення транзакційних витрат.

Дослідження двох рівнів легітимності публічної влади з точки зору інституціоналізму раціонального вибору дозволяє визначити її як результат ефективності взаємодії інститутів щодо реалізації суспільного блага, зменшення транзакційних витрат та подолання опортуністичної поведінки. Роль «Інститутів легітимності» (масмедіа, партії, NGO) полягає в оцінюванні дій публічної влади як на конституційному так і інституційному рівнях, формуванні громадської думки та, за необхідності, мобілізації суспільства задля конституційних змін та/чи інституційних реформ.

В умовах воєнного стану основними маркерами легітимності публічної влади є захист країни від широкомасштабної збройної агресії та залучення максимальної міжнародної військової та

фінансової підтримки. Можемо впевнено констатувати, що рівень суспільної підтримки дій влади в умовах воєнного стану зростає.

Відповідно до результатів соціологічних досліджень Соціологічної групи «Рейтинг» рівень підтримки дій влади станом на травень 2022 року складав 79%, а цілком ефективними дії держави визнали 54% громадян [3]. Це свідчить про консолідацію українського суспільства, здатність публічної влади вирішувати складні завдання щодо захисту країни. Водночас, слід зауважити, що високий рівень підтримки публічної влади відкриває нові можливості для післявоєнного розвитку України. Передусім, йдеться про європейську та євроатлантичну інтеграцію України. Адже, легітимність напряду пов'язується не лише із розвитком політичних інститутів, але й з економікою. Легітимний уряд здатний забезпечити економічне зростання в умовах демократичного

політичного режиму, бо він спирається на довіру громадян і має запас міцності для реалізації непопулярних рішень. Впровадження раціональної економічної політики потребує легітимності.

Для легітимності публічної влади важливою є інституційна інтеракція, яка здатна зменшити транзакційні витрати, долати опортунізм деяких індивідів та добре організованих груп, визначати та реалізовувати суспільне благо [4].

В умовах воєнного часу українське суспільство не може собі дозволити таку розкіш, як не ефективні інститути.

Інститути легітимності (масмедіа, партії та NGO) в Україні частково також стали елементом «віртуальної», чи фасадної демократії, вбудованими у олігархічну систему політичної корупції та розподілу суспільного блага між декількома олігархічними кланами. Олігархічне телебачення підтримувало олігархічні партії, а конфлікти за

тіньові фінансові потоки та засоби виробництва між олігархами у публічному просторі мали вигляд міжпартійних змагань за громадську думку та плюралізму у масмедіа.

Легітимна українська влада має скористатись безпрецедентною міжнародною підтримкою задля перемоги на фронті та у боротьбі із олігархією. Це дозволить суттєво зменшити транзакційні витрати й підвищити ефективність як окремих інститутів так і інституційної взаємодії. Лише це відкриє шлях до європейської інтеграції України.

Таким чином, широкомасштабна збройна агресія загострила проблему легітимності влади в Україні. З одного боку, завдяки вражаючому рівню підтримки влади всередині країни (особливо порівняно із довоєнним часом) констатуємо кардинальне зростання міжнародної допомоги. З іншого боку, пострадянська бюрократія та олігархія залишаються добре організованими впливовими

групами, які завжди ставили приватний інтерес вище суспільного, ставали на заваді демократизації, верховенству права та антикорупційній політиці.

Список використаних джерел:

1. Яковлева, Л. І. (2020) Канон легітимності: класичні визначення, політико-правові контрасти, сучасні виклики. *Політикус: науковий журнал*. Випуск 1. С. 5-11.

2. Buchanan, J. M. (2003). Public choice: politics without romance. *Policy: A Journal of Public Policy and Ideas*. 19 (3), 13–18. URL: <https://search.informit.org/doi/10.3316/ielapa.200311210>

3. Twelfth national poll: dynamics of the state's image assessment (May 18-19, 2022). *Sociological Group «Rating»*. Retrieved from May, 25, 2022. URL: <https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/dvenadcatyy>

_obschenacionalnyy_opros_dinamika_ocenki_obraza_g
osudarstva_18-19_maya_2022.html

4. Yakovleva, L. & Yakovlev, D. (2020) Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics*. 2(4). P. 582-608.

УДК 321.68:316.3

Кобець Ю.В.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри
політичних інститутів та процесів
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

Кобець Т.А.

*Аспірант кафедри політології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В сучасних умовах функціонування державних